

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A F-i Ítéltábla a dr. Szőnyi Sarolta ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek, a Pálvölgyi Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Pálincás Tibor ügyvéd) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében, a F-i Bíróság 2007. július 9-én hozott 15.OP.20.239/2006/42. számú ítélete ellen az alperes részéről 43. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A F-i Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 120.000 (Százhúszezer) forint másodfokú perköltségét.

A le nem rótt 277.600 (Kétszázhetvenhétezer-hatszáz) forint fellebbezési illetéket, valamint az elsőfokú eljárásban felmerült 5.760 (ötezer-hétszázhatvan) forint szakértői költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

K.S. (továbbiakban: örökhagyó) 1956-ban N.o-ba távozott, ahonnan az 1990-es évek vége felé települt haza. B-en két ingatlant vásárolt, egyet a kerületben, amelyre vonatkozóan azonban javára holtig tartó haszonélvezeti jog került bejegyzésre, annak tulajdonjogát más személy szerezte meg. Az örökhagyó által megvásárolt másik ingatlan, a B. cím szám alatti, 52 m² alapterületű társasházi lakás volt, amelynek tulajdonjogát az örökhagyó szerezte meg, és életvitelszerűen abban lakott. A házban ismerkedett meg az alperessel, aki az ott lakó anyósát látogatta.

1999. március 17-én kelt okirat szerint az örökhagyó és az alperes életjáradéki szerződést kötöttek, amellyel az örökhagyó lakásingatlana tulajdonjogát életjáradék fejében az alperesre ruházta át. A szerződés alapján az ingatlan-nyilvántartásban az alperes tulajdonjoga bejegyzésre került, amelyről az örökhagyó a földhivatal határozatából értesült. Ezt követően a rendőrségen a szerződéssel kapcsolatban feljelentést tett, majd aBíróság előtt 2000. június 26-án pert indított az életjáradéki szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt, arra hivatkozással, hogy a szerződésen lévő aláírás nem tőle származik, nem állt szándékában az alperessel ilyen tartalmú szerződést kötni.

Az örökhagyó feljelentése folytán az alperessel szemben közokirat-hamisítás büntette miatt büntetőeljárás indult aBíróság előtt. Az elsőfokú bíróság az alperest az ellene emelt vád alól felmentette. Az ítélet indokolása szerint a bíróság a beszerzett írásszakértői vélemény alapján megállapította, hogy az életjáradéki szerződésen lévő örökhagyói névaláírás nem a névtulajdonostól származik, azt más személy írta alá. A szerződés megkötésénél közreműködő személyek tanúvallomása alapján megállapítható, hogy a szerződéskötés szabályosan folyt le, az aláírások hitelessége az ügyvédi irodában nem kérdőjeleződött meg, így az örökhagyói aláírás hamisságáról a vádlott nem tudhatott. Erre tekintettel a bíróság a vádlottat az ellene emelt vád alól - bizonyítottság hiányában - felmentette. Az ügyész fellebbezése folytán a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Az örökhagyó által az alperes ellen indított polgári perben a Bíróság előtt folyamatban lévő 1.Pf.51.693/2000. számú ügyben 2001. május 15-én érkezett az örökhagyó beadványa, amelyben a per megszüntetését kérte arra hivatkozással, hogy az alperessel megegyezett, aki őt gondozza és ápolja. Ezt követően a bíróság a pert megszüntette, a végzést tartalmazó küldeményt az örökhagyó helyett az alperes vette át. 2001. október 10-én az örökhagyó megjelent a bíróságon és jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozatában kérte a per folytatását. Állítása szerint a keresettől nem állt el, a per megszüntetéséről szóló végzést nem kapta meg, ezért kérte az adott ügyben a bíróság döntését. A bíróság az örökhagyó beadványát fellebbezésnek tekintette és azt hivatalból elutasította.

2001. június 21-i keltezéssel írásbeli magánvégrendelet készült, amelyben az örökhagyó úgy rendelkezett, hogy halála esetén minden ingó és ingatlan vagyonát az alperes örökölje. A végrendeletet két tanú látta el aláírásával és azt örökösként az alperes is aláírta.

A t-i Családsegítő Szolgálat 2002. március 29-én kérte a t-i Önkormányzat Gyámhivatalától, hogy különös tekintettel az örökhagyó egészségi állapotára, valamint szociális helyzetére, körülményeit vizsgálják felül és gondnokság alá helyezése érdekében tegyék meg a szükséges intézkedéseket. Ezt követően a gyámhatóság 2002. június 28-án keresetlevelet nyújtott be aBírósághoz, amelyben az örökhagyó cselekvőképességét kizáró gondnokság alá helyezését kérte. Az eljárás során 2003. március 14-én került sor az örökhagyó személyes vizsgálatára, a kirendelt orvosszakértő az örökhagyó vizsgálata, valamint a rendelkezésre álló orvosi adatok alapján megállapította, hogy az örökhagyó általános és agyi érelmeszesedés talaján kialakult súlyos fokú szellemi leépülésben szenved, betegsége jellegéből adódóan ügyei viteléhez szükséges belátási képessége tartósan és teljes mértékben hiányzik. Az örökhagyó a vélemény készítésének napján 2003. április 1-jén elhunyt. Törvényes örököse a felperes.

A felperes 2003. július 22-én pert indított a jelen per alperese ellen a..... Bíróság előtt, és az örökhagyó alperessel kötött életjáradéki szerződése érvénytelenségének megállapítását kérte arra hivatkozással, hogy a szerződést nem az örökhagyó írta alá, így az nem jött létre. A bíróság a 2004. június 15-én meghozott jogerős ítéletével megállapította, hogy az örökhagyó és az alperes között 1999. március 17-én létrejött életjáradéki szerződés érvénytelen és megkereste a földhivatalt az ingatlan vonatkozásában örökhagyó tulajdonjogának visszajegyzésére. Az örökhagyó hagyatéki eljárásában a felperes törvényes örökösként tartott igényt az örökhagyó hagyatékára, míg az alperes a 2001. június 21-én kelt írásbeli magánvégrendeletre hivatkozással kérte a hagyaték részére való átadását. A felperes a végrendeletet nem ismerte el érvényesnek, ezért a közjegyző az örökhagyó hagyatékát ideiglenes hatállyal, a végrendelet alapján az alperesnek adta át.

A felperes a jelen perben előterjesztett keresetében az örökhagyó 2001. június 21-én kelt végrendelete érvénytelenségének megállapítását kérte. Elsődleges érvénytelenségi okként arra hivatkozott, hogy az örökhagyó a végrendelkezéskor cselekvőképtelen volt. Másodlagos okként azt jelölte meg, hogy az örökhagyó tévedésben volt, mert azt feltételezve végrendelkezett, hogy róla az alperes gondoskodni fog. Harmadlagos érvénytelenségi okként arra hivatkozott, hogy a végrendelkezésnél az alperes közreműködő volt, negyedleges hivatkozása szerint pedig az alperes tisztességtelen módon vette rá az örökhagyót a végrendelet elkészítésére. Az ötödleges érvénytelenségi ok szerint a végrendelet aláírására nem két tanú együttes jelenlétében került sor.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, valamennyi érvénytelenségi ok fennállását tagadta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az örökhagyó 2001. június 21-én kelt írásbeli magánvégrendelete, cselekvőképtelensége miatt érvénytelen. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 21.700 forint és 100.000 forint + 20 % áfa perköltséget, a feljegyzett illetéket az állam viseli. Az ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy az örökhagyó a végrendelet tételekor cselekvőképtelen volt. A bizonyítékok köréből kiemelte dr. K.I. elmeorvos szakértő véleményét, aki az örökhagyó vizsgálata alapján megállapította, hogy általános és agyi érlemeszesedés talaján kialakult súlyos fokú szellemi leépülésben szenvedett, ezáltal ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljesen hiányozott. Értékelte továbbá az orvosi adatok közül a b-i Pszichiátriai Gondozó leletét 2001. évre vonatkozóan, mely szerint az örökhagyó organikus pszichoszindróma és Parkinson kór megbetegedésben szenvedett. A t-i Családsegítő Szolgálat iratai szerint az örökhagyó emlékezetkieséses állapotában eltévedt a városban, nem tudta, hol van, a Parkinson kórra kapott kábító hatású gyógyszereiből többet vett be, mint amennyit az orvos előírt. B.G. tanú vallomásából kitűnően 2002. márciusában az örökhagyó saját ügyeinek intézésére képtelen volt.

Az elsőfokú eljárásban beszerzett orvosszakértői véleményben a szakértő utalt arra, miszerint a végrendekezést megelőzően az örökhagyó kórházi kezelésével kapcsolatos két zárójelentésben is bekerült a diagnózisok közé az agyi elfajulás, elbutulás. A végrendekezést követően két nappal később az örökhagyó kórházba került, ahol rögzítésre került a dementia diagnózis. A szakértői véleményt egybevetve az egyéb bizonyítékokkal, azokat összességükben értékelve, az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az örökhagyó már a végrendekezéskor sem rendelkezett ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel. Erre tekintettel a felperes elsődleges kérelmének helyt adott és a végrendelet érvénytelenségét megállapította. Mivel az elsődleges kérelem alapos volt, a további vagylagos kérelmeket érdemben nem vizsgálta. Pervesztessége folytán a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a perköltség megfizetésére, míg az alperes költségmentessége folytán a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte, hogy az ítélőtábla az elsőfokú ítéletet változtassa meg és a keresetet utasítsa el. Megítélése szerint a végrendeleti akarat fogyatékoságát a felperes nem igazolta, azt tényekkel alátámasztani nem tudta. V.L. tanú vallomása nem következetes, azt tartalma alapján egyértelműen értelmezni nem lehetett. B.G. és Sz. A. 2002. márciusa, illetve júniusa óta ismerték az örökhagyót, így állapotára, helyzetére ezen az időpontoktól kezdődően tudtak nyilatkozni. 2002. kora őszén az alperes BV intézetbe került és ott tartózkodott az örökhagyó halálakor is, így ezen időszakban nem tudott gondoskodni róla.

Az alperes megítélése szerint a beszerzett orvosszakértői vélemény az örökhagyó cselekvőképtelen állapotának bizonyítására nem elfogadható. A szakértő ugyanis nem teljes bizonyosságú tényként, hanem csupán valószínűsíthető körülményként jelentette ki, hogy az örökhagyó a kérdéses időpontban nem rendelkezett ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel. Feltételezésre ítéletet alapítani nem lehet. Aggálymentes tényként csak az állapítható meg, hogy az örökhagyó 2002. április 25-től, tehát a végrendelet keltezését követően 10 hónappal már nem rendelkezett ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben való marasztalását kérte. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat helyesen mérlegelte és megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy az örökhagyó a végintézkedéskor cselekvőképtelen volt. A végrendelet készítésének körülményei homályosak, az olyan kitételt tartalmaz, hogy a végrendekezés feltétele, miszerint az örökhagyó gondviselésben részesüljön. A tanúk bizonyították, hogy az örökhagyó teljesen leépült állapotban, gondviselés nélkül lakott lakásában, így nem csak alakilag vitatható a végrendelet, hanem azért is, mert a gondviselés nem került teljesítésre, valamint az alperes befolyására készült. Erre tekintettel a végrendeletet legalább öt okból érvénytelennek lehet minősíteni. Az iratok alapján megállapítható, hogy az örökhagyóval szemben más okirathamisítás is történt, mert az alperessel kötött 1999. március 17-i szerződést

nem az örökhagyó írta alá, aláírását bizonyos körök hamisították, annak érdekében, hogy az elmebelileg fogyatékos örökhagyótól elvegyék ingatlanát. Ebbe a képbe beleillik a végrendelet is, mert nem feltételezhető a cselekvésképtelen örökhagyóról, hogy írógéppel ilyen tartalmú végrendeletet szerkesszen. Azt ismeretlen személy készítette és minden valószínűség szerint az örökhagyóval anélkül írták alá, hogy tudatában lett volna annak, mit ír alá.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából kitűnően a végrendelet érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset a felperes által elsődlegesen megjelölt megtámadási ok tekintetében megalapozott, amellyel kapcsolatos döntését több bizonyítékra - köztük az elsőfokú eljárásban kirendelt orvosszakértő véleményére - alapította. Mivel a kirendelt szakértő az örökhagyó cselekvőképtelen állapotát csupán valószínűsítette a fellebbezésben foglaltak alapján az ítélőtábla a Pp. 182. § (3) bekezdése szerint szükségesnek tartotta a szakértő meghallgatását. Erre tekintettel a másodfokú eljárásban a bizonyítást kiegészítve véleményével kapcsolatban a szakértőt megnyilatkoztatta.

A szakértő az elsőfokú eljárásban előterjesztett véleményét fenntartotta, nyilatkozata szerint a véleményben használt „nagy valószínűségű” kifejezés a bizonyossággal határos, szinte biztos állapotot jelent. Az örökhagyó állapotára vonatkozóan több orvosi adat áll rendelkezésre, amelyekből megállapítható volt, hogy cselekvőképtelen állapota nem hirtelen alakult ki, hanem az egy folyamat eredménye, amelynek előzményei is voltak. 2001. januárjában a kórházi kezelése során már rögzítették az örökhagyó agyi elfajulásos betegségét, továbbá már az akkor fennálló parkinson kór önmagában is járhat szellemi hanyatlással. Mindezek mellett a végrendeletet követően röviddel később ugyancsak egy kórházi kezelés során elvégzett vizsgálat agysorvadást is rögzített nála. A kifejtettek alapján megállapítható, hogy a szakértő a rendelkezésére álló orvosi adatok alapján nyilvánított véleményt az örökhagyó cselekvőképessége vonatkozásában. Nyilvánvaló, hogy véleménye azért nem teljes bizonyosságú, hanem megfogalmazása szerint a bizonyossággal határos, mert az nem az adott személy célzott vizsgálatán, hanem betegsége kezelésére vonatkozó orvosi adatokon alapul. Erre tekintettel megalapozatlan a felperes hivatkozása, mely szerint az orvosszakértő véleményét feltételezésekre alapította.

Mindezekre figyelemmel az orvosszakértői vélemény, valamint egyéb bizonyítékok mérlegelése alapján az elsőfokú bíróság érdemi döntése megalapozott. Erre tekintettel az ítélőtábla az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta.

Pervesztességre folytán a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a felperesnek járó másodfokú perköltség megfizetésére, ami a felperes képviseletével felmerült, a pertárgy értéke alapján, valamint a képviselő kifejtett tevékenység mérlegelésével megállapított, áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíj. Az alperes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket, továbbá a másodfokú

eljárásban felmerült és állam által előlegezett szakértői költséget a 6/1986. (VI.26.)
IM rendelet 14. § -a alapján az állam viseli.

....., 2008. július 10.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.,
a tanács elnöke

. Hegedűs Mária s.k.,
előadó bíró

. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k.
bíró

A kiadmány hiteléül: